

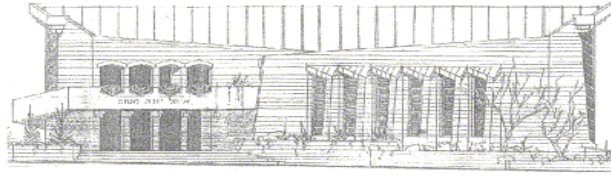
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד אברהם ספקטור לשבת חנוכה פ' מקץ תש"ע

לכבוד בר- המצוה איתן שאולזון

ובנושא: חנוכה: בין אתונה לספרטה

שבת שלום, חנוכה שמח. ברכת מזל טוב לבר המצוה איתן ישעיהו שאולזון. להורים יוסי ומישל. לסבא ר' שאול ולסבתא יהודית שגרו כמה שנים כאן בשכונה ולפני שלוש שנים עלו לירושלים ולסבא LEO וסבתא לנדה בורנשטיין ולכל המשפחה. איתן ביום ראשון, נר שלישי של חנוכה היית עם ההורים אצלי ובאותו ערב נולדת לפני שלוש עשרה שנה ולמעשה נכנסת לעולם המצוות. לך איתן, המצוות הם כיף ואתה מקיים אותם בשמחה, אבל ליהודים רבים יש קושי לקיים מצוות. הם מחפשים רוחניות ורוצים להיות HIGH, אבל לא מבינים איך דבר רוחני קשור למעשה גשמי של מצוות. ונראה שתחושת הניתוק בין הרוח למעשה באה מהשפעת תרבות יוון, שרצו "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" ויהודים רבים התבוללו אז והתייזו בתרבות יוון. והתרבות המערבית היום היא במידה מסוימת הנוסח העכשווי, המודרני של תרבות יוון וגם היום יש ליהודים רבים קושי עם קבלת המצוות, אפילו שיש להם אמונה בלב. זה דומה לקבלת עול מלכות שמים שבפרשת שמע בלי קבלת עול מצוות שבפרשת ויהי אם שמוע. ביוון העתיקה היתה מלחמה וניתוק בין אתונה לספרטה. אתונה היתה מקום הפילוסופיה היוונית והרוח לעומת ספרטה שהיתה מקום הספורט ופולחן הגוף. ביוון הרוח והמעשה לא הלכו ביחד. מי שהיה חלש בספרטה לא נשאר בחיים והטביעו אותו עמוק בים. בספרטה אין מוסר ואין פילוסופיה. הכל חיצוני "יפת אלוקים ליפת". בחוץ הכל יפה ומרשים, אבל בפנים ריק, בלי מוסר ובלי פילוסופיה. זה מזכיר לי שפעם התארחתי בבית מלון בלונדון ונכנסתי ללובי שהיה מרוהט עם ספריה מרשימה מאד. רציתי לדעת איזה ספרים קוראים שם וניסיתי להוציא ספר, אבל נשארת עם קרטון ביד. הכל "כאילו". יש עטיפה של קרטון, אבל אין תוכן. לעומת תרבות יוון, בעם ישראל הנשמה והגוף כן הולכים ביחד. דוגמה לכך הם התפילין שאתה איתן התחלת להניח לפני כחודש. מצד אחד אתה מניח תפילין על הראש, מקום המחשבה והפילוסופיה ומצד שני אתה מניח תפילין על הגוף, על הזרוע ועל היד. ואסור להפסיק בדיבור בין תפילין של ראש לתפילין של יד. בעם ישראל הראש מאוחד עם הגוף, היד והזרוע. החיבור הזה בין רוח לגוף, בין אתונה לספרטה ממש לא מתאים ליוון וכנראה שזו הסיבה לגזרות המשונות שלהם נגד עם ישראל. נאמר במדרש (בראשית רבה פרשה ב', סעי' ד') "וחושך", זה גלות יוון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן. אמנם היוונים לא גזרו על תפילה בבית הכנסת ולימוד תורה בבית המדרש, כיון שאלה דומים לבתי הפילוסופים. וכן לא על גזרו על יום הכיפורים, שהוא כמו יום של פילוסופיה בלי גוף, בלי ספרטה, ללא אכילה ושתייה וחיי משפחה. אז על מה היוונים כן גזרו? במגילת אנטיוכוס מובא שהיוונים גזרו "על שבת, חודש ומילה". מסופר שם שלמרות הגזרה "מצאו איש אשר מל בנו ויביאו האיש ואשתו ויתלו אותם כנגד הילד". וכן למרות הגזרה ניסו היהודים לשמור את השבת בסתר. "בזמן ההוא אמרו בני ישראל אלה לאלה: 'באו ונלך ונשובה במערה פן נחלל את יום השבת'". אבל היוונים הביאו "עצים וישרפו על פי המערה וימותו כאלף איש ואשה. ואחרי כן יצאו חמשה בני מתתיהו... וילחמו בעמים... כי בטחו באלוהי השמים". על גזרת 'חודש', הטבילה החודשית של נשות ישראל מסופר במדרש "מעשה חנוכה": [היוונים] "גזרו שכל מי שאשתו הולכת לטבילה ידקר בחרב... עד שנעשה להם נס ונזדמן להם מקוה בתוך ביתם ויטבלו". ונשאלת השאלה: למה דווקא גזרו היוונים על שלושת הדברים האלה: "שבת, חודש ומילה". התשובה היא ששלושת הדברים האלה מראים את היחוד של עם ישראל: הגשר בין הגוף לרוח. שבת היא לא רק יום של תפילה כמו יום הכיפורים אלא גם יום שיש בו מצוה לענג את הגוף בשלוש סעודות ובמנוחה. וכן המילה הוא החיבור בין הרוח לבין הגוף. מצוה אלוקית של ברית-מילה במקום הנמוך ביותר בגוף האדם. אצל עם ישראל ספרטה ואתונה, הפילוסופיה והגוף הם מחוברים ומקודשים. וכן חיי המשפחה בעם ישראל מקודשים וצנועים ומתחדשים כל חודש בטבילה ולא בהפקרות מוסרית, כפי שמתאר הפילוסוף היווני אפלטון בספרו ספר המדינה (ספר ה', עמ' 26, מהדורת דיזנדרוק): "הנשים תהיינה כולן משותפות לכל אותם הגברים כולם...". ולפי זה אפשר להבין עוד גזרה משונה של היוונים: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל". הכיתוב על קרן השור אז, הוא כמו הסטיקר, המדבקה של היום על החלון האחורי של הרכב. לפי הכיתוב על המדבקה, אני כבר יודע אם הרכב לפניי פנה בצומת מימנה או שמאלה. במדרש "מעשה חנוכה" מסופר שישראל לא נכנעו להם אלא "אמרו ישראל: 'חס ושלום שנכפור באלוקינו'. עמדו ומכרו כל בהמתם והיו מצטערים מאד לילך ברגל". השור היה בעת העתיקה כלי תחבורה וגם סוס עבודה, שמסמל את כוחות הגוף, לכן גזרו שיש לכתוב "עליו שאין לכם חלק באלוקי ישראל". לעומת יוון בעם ישראל יש חיבור בין הגוף לבין הרוח, כפי שאומר הנביא זכריה (יד, כ) היום ההוא יהיה על מצילות הסוס: "קודש לה". אפילו הסוס, הספרטה יהיה קודש לה. איתן, אתה גדל במשפחה נפלאה של שילוב הרוח, הקדושה במעשה המצוות, בבחינת "קדשנו במצוותיך". אני מברך אותך שתמצא תמיד טעם טוב בכל מצוה ובלימוד התורה, שאתה לומד בישיבת שעלי תורה ותמשיך להיות כשיטת בית הלל בבחינת מוסיף והולך. ובשם הקהילה אני מוסר לך ספר זה.